

UIT HET DAGBOEK VAN MR. J. VAN WIJNGAARDEN

Deel 3 (31-12-1849 t/m 08-04-1858)

31.12.1849: Savons van half zes tot 7 uur is er kerk gehouden ter sluiting van het jaar. Na kerktijd ging ik naar N. Koomans waar ook D. Schomaker en C. Wannee kwamen om te spreken over de oprigting van een letterkundig gezelschap tot het doen van voorlezingen. Onder een pijp en een glaasje wijn bleven wij tot bij 10 ure.

24.1.1850: Om half 10 kwamen W.H. Segboer en Wm. Versluis bij mij om te spreken over hun verschil met het Dijkbestuur over de watermolen. Ik nam het op mij om hunne zaak te dienen. ***De windwatermolen is in 1850 na fikse ruzies gebouwd. De bouw is geen succes geworden; het kwam inderdaad tot procedures. Ruim dertig jaar later een stoomgemaal. De eerste steen van de in 1850 gebouwde watermolen is nu op de zolder van het Mauritshuis te zien.

28.1.1850: Het was zeer glad op straat. De meisjes lieten zich 's middags in een slee naar 't kranse rijden.

N. Koomans had mij uit naam van H. Koomans geïnviteerd om met hem daar een pijp te rooken. Hij kwam mij om half zeven halen. 't Was verschrikkelijk glad! Er zaten Heijltje Knook, Anna Timmers, Naatje en Kaatje Timmers en Lena Timmers. Wij amuseerden ons best. Wij bleven er souperen, aardakers, een rib, zult en appelbenjeetjes en een stevig glas wijn. Tot 12 ure bleven wij er en bragten de winternichtjes thuis.

***Aardakers volgens Van Dale: 1. eetbare knolwortel van een peuldragende plant die als onkruid in de bouwlanden voorkomt en slechts bij uitzondering aangekweekt wordt; 2. aardkastanje. Appelbenjeetjes: appelbeignets.

27.2.1850: Om half zeven ging ik met vader, Ploon, Mart en Piet naar onze leesvergadering. De lezing geschiedde door van Meeuwen over de kunst om lang en vrolijk te leven. Vrins deed als bijdrage lectuur van een vers getiteld: "Karel en Rosette – of getrouw tot in den dood" en van de Stok las uit gedichten van Tollens "Suzanne van Oostdijk". Ik had vandaag geduchte pijn in de keel. Op de lijst van de door watersnood alles verlorende hebbende, heb ik voor f 1,- geteekend. ***Van Meeuwen is Adrianus van Meeuwen, geboren 4 juli 1781 te Rotterdam, gehuwd met Johanna Schipper, geboren 18 mei 1796 te Willemstad. Van Meeuwen was schoolmeester (opgevolgd door Gerardus Bastiaan Remont, geboren te Pouderoyen)

7.3.1850: Om half elf stuurde N. Koomans mij een uitnodiging om bij P. Maris visch te komen eten. Om elf uur ging ik naar hem toe. G. Punt zat er ook en met ons drieën stapten we er heen. Na er koffij gedronken te hebben, kwam ook Andr. van Sliedrecht. Eerst geborreld hebbende, gingen wij te 2 ure aan de waterzô! Eerst een glas bier, toen nog een kop thee, daarna een glas wijn en te 6 ure gingen wij met ons drieën weer heen.

21.3.1850: Moeder vergadering in 't weeshuis. Op het stadhuis was weer een woelige poldersvergadering.

***Mevrouw Van Wijngaarden was dus kennelijk regentes van het weeshuis.

***De roerige poldervergadering hield verband met de bouw van de watermolen.

23.3.1850: Om 12 ure smiddags heb ik met v.d. Hil mee naar zijn hoeve gereden om eenige papieren na te zien. Ik at smiddags visch bij hem. Na thee gedronken te hebben en een glaasje wijn, bracht hij mij te 6¼ uur weer thuis. De poort was al toe toen ik thuis kwam.

***Zowel de Waterpoort als de Landpoort werd toen 's avonds nog gesloten.

24.4.1850: Vader en ik werden bij v.d. Hoog op een partijtje gevraagd. Het geheel ontslagene armbestuur was er. Na thee en een glas wijn te hebben gebruikt, bleven wij er souperen – haringsla, gehakt, tong, rookvleesch, taart etc. alles op oud porcelein van oud merk voorgediend. ***Het college van regenten van het Wees- of Godshuis en den Armen deze Stad nam collectief ontslag in verband met een uitspraak van de Arrondissementsrechtbank te Breda betreffende de overgave van de goederen van het Armbestuur aan de Diaconie.

8.5.1850: Vandaag verkoop van meubelen bij de wed. P. van Weezel. De eigenaar van de hoeve van Hannis Moutard bij vader geweest om te spreken over de verkoop van de paarden, beesten en bouwgereedschappen.

26.5.1850: Smiddags met Wannée gewandeld langs de Hel (de Waterpoort uit) tot aan Gerrit Timmers, aldaar een cigar opgestoken en toen weer huiswaarts.

10.6.1850: Smorgens hoorde ik dat er gisteren zoo'n hevig standje tusschen de burgers en militairen was geweest. Er was proces verbaal opgemaakt tegen den kapitein kommandant Wedemeijer omdat op diens last was gestoken en geslagen.

26.6.1850: Kwam N. Koomans met de Rott. Courant waar het standje van 10.6. in was beschreven.

***Uit de N.R.C.: Te Willemstad hebben ongeregelheden plaats gehad tusschen de burgers en de militaire magt, wegens het heffen van poortgeld na het stellen der poort op het klinket. Zeker heer zou namelijk de poort zijn komen binnen gereden en toen aan de wacht toegevoegd, "zeg aan uw commandant, dat ik het betalen van het poortgeld verd...." Des anderen daags was die zaak ter sprake in de stad en dien eigen avond waren nagenoeg 200 burgers bijeen, die insgelijks na sluiting op het klinket, de poort binnendrongen zonder het poortgeld te willen betalen, terwijl de bezetting te zwak was om zich hiertegen te verzetten. Dienaangaande zijn ernstige vertoogen door de militaire aan de burgelijke autoriteiten gedaan, welke laatste deswege een onderzoek hebben bevolen. (Het garnizoen werd enkele dagen na deze rel met 24 man infanterie uit Breda versterkt).

5.7.1850: Het request dat van Dis mij verzocht had om voor hem op te maken ter oprigting van eener bijz. school der 2e klasse aan het Zwingelspaan smorgens met Wm. van IJzerloo voor hem meedegegeven naar de Fijnaart.

30.9.1850: (In Zevenbergen) Te half tien heb ik voor de Lint, Hoogerwerff en nog 6 andere beschuldigen, nadat eerst de getuigen gehoord waren, gepleit. Zij waren beschuldigd van op den 25 jan. 1850 zonder acte onder het ijs te hebben gevischt met een zegen. Er waren veel auditores.

7.10.1850: De uitspraak van den kantonregter was verbeurd verklaring van het net en een veroordeling van de 6 arbeiders en 2 geldboetes, een van 25 en een van 10 gl., doch de Lint en Hoogerwerff vrij. Wij zullen in beroep komen.

23.10.1850: Smiddags na den eten wandelde ik met N. Koomans tot aan het hoefje van J. Burgers, waar hij naar Huub Maris ging en ik de weg langs naar het Zwingelspaan. Van Dis stond daar naar het nieuw gebouwd wordend schoolgebouw te kijken en nam mij mee om thee te drinken.

***Het hoefje van J. Burgers is nu Moria

24.11.1850: Smiddags na kerktijd met J.v.d.Hil medegereden om naar de Lint te gaan. 't Waaide verbaasd hard. In de Tonnekreek voer hij mij een eindje wegs met een bootje, doch kon wegens de wind mij niet ver brengen. Ik was blij toen ik te 5 uur bij de Lint was, want ik woei bijna van de dijk af. Savons bij hem doorgebracht en snachts geslapen.

25.11.1850: Om 6 uur reden wij heen, laden C. van Dis op en reden met ons drieën naar Breda. De uitspraak was van de regtbank: Alle der visschers 25 gl. minder boete als de kantonregter had gevonnist, doch Hoogerwerff ook 10 gl. boete en alles in solidum. Hiervan heb ik cassatie aangeteekend.

1.1.1851: Smorgens te kerk geweest tot 11 ure. Schrikkelijk veel nieuwjaarswenschers (bedelaars) liepen toen de kerk uit was de deur plat. Savons is vader tot 12 ure op 't stadhuis geweest waar door de Burgemeester een oesterpartij werd gegeven.

28.1.1851: Vandaag zijn de boomen van de Voorstraat verkocht.

15.4.1851: Om elf ure gingen wij naar de Sociëteit waar het land van van Royen moest ingezet worden. Eerst op de kamer van mijnheer Pieter Cypriaan van Royen koffij gedronken en toen in

de Soc. kamer gaan zitten. 't Werd vrij hoog opgezet voor f 131.612,-. Om 3 ure gingen wij aan tafel. 't Was er ferm; en er werd knapjes wijn gedronken. Wij tafelden tot 7 ure savons.

18.7.1851: De sluiting op het klinket van de poort is met vandaag te beginnen op 10 uur gesteld.

9.9.1851: Vandaag een heele drukte in de stad door de verkiezingen van den Gemeenteraad. Lief weer vandaag.

10.9.1851: Smorgens gaan luisteren naar de opening der stembiljetten. Slechts drie werden er verkozen. Wm. van IJzerloo met 73, N. Dane met 69 en v.d. Gijp met 66 stemmen. Ik had ook nog 18 stemmen. Om half 12 was het al bekend. Met C. Wannée bij v.d. Gijp geweest om hem te filisiteren, doch alleen zijn vrouw was thuis.

2.11.1851: Voor het eerst van deze winter thuis gestookt. Koud en regenachtig weer.

10.12.1851: Om kwart over 7 naar ons lokaal gegaan met de meisjes voor onze leesvergadering. 't Publiek was niet zeer talrijk. De lezing werd gedaan door Jan Knook Dz over het gezegde "De mensch leeft bij verandering". De eerste bijdrage deed de ondermeester Prinsen; hij las voor: "Philemon of de 3 menschen", dat bij de ernstiger leden van ons genootschap nogal ergernis gaf. De heer Hoogerwerff reciteerde een eigen vervaardigd dichtstukje getiteld: " Bij eene wenende moeder", met het oog op de opwekking van den jongeling te Naän. Toen reciteerde de jongste van Beekum uit de verzameling van J.J. Goeverneur "De regtspraak", dat wel een weinig al te dartel was. Tot half tien gebleven.

4.1.1852: Eens te kerke geweest. Ik word vandaag 29 jaar. Waitz en Wannée hier geborreld. Savons kastanjes met heet gemaakt bier.

12.1.1852: Met den schipper een brief van v.d. Sande onder begeleiding van een slaapmuts die ik bij hem in der tijd schijnt te hebben laten liggen.

12.5.1852: Even op het secretarie geweest en de afwijzing gelezen op het request om dispensatie voor vader om met het notariaat het secretariaat te vereenigen.

***Deze kwestie is uitvoerig beschreven in de Brillant in Gouden Delta "De secretaris van Willemstad gedurende de eeuwen".

7.9.1852: Om 12½ kwamen Vrins en Koomans mij filisiteren dat ik door de raad tot secretaris was gekozen.

28.9. 1852: Om elf ure smorgens werd ik in de vergadering van de raad als secretaris beëdigd. Heden een brief aan Hein geschreven. Savons kwam P. Sonneveld mij zeggen dat de schuit reeds aan de ketting lag te Vlissingen. Vandaag veel geregend.

2.10.1852: Om elf ure ontstond er voor den middag een woedende storm. Op de rivier voor deze stad zonk een tjalk met man en muis. Om 12 ure was het een beetje bedaard. Het regende ook knap. Smiddags spoelde er een portie sloopshout aan als ook een lijkje van een verdronken kind.

1.1.1853: Kwart voor 7 ure ging ik naar het stadhuis waar wij met de leden van de raad en Burgemeester onder een hevig glas wijn tot 10¼ bleven. Nog even met Wm. van IJzerloo en den Burg. rondgewandeld daar er nogal veel menschen op straat stonden te kijken naar eenige beschonkenen.

13.2.1853: Erg koud vandaag! Mijn maag niet te best in order. Tweemaal ter kerke geweest. Om half vijf smiddags kwam juffr. Aatje thee drinken en bleef tot half negen praten. Ik bragt haar nog even thuis en nam toen de couranten mee. Ds. had oesters gekocht die wij dien avond aten, 23 stuks de persoon. Zij smaakten mij heerlijk.

13.3.1853: Allerheerlijkst weer vandaag. Tweemaal ter kerke geweest. Om 12 uur met Schomaker op 't hoofd de Middelburgse stoomboot zien passeren. Smiddags na den kerktijd met

Antje gewandeld en naar 't aanleggen van de Zierikzeesche boot gekeken. Er waren wel duizend wandelaars buiten. Savons een glaasje pons gedronken.

26.3.1852: Vandaag verkooping van de Stadse mestput.

***De verkoping van de stadsmestput bracht f 80,-- op voor de gemeentekas.

31.3.1853: Om 12 ure is de Lint met zijn beide zusters (uit Zevenbergen) gekomen. Om 4 uur de Lint met Antje aangeteekend. Daarop ging ik met Hein en v. Beekum wat vuurwerk kopen. Om 5¼ kwamen de genodigden. Wij zaten met ons negentienen aan tafel. Wij dronken een stevig glas wijn. Om elf ure gingen wij in de tuin onze vuurwerken afsteken die goed uitvielen op de laatste na, die wij niet hard genoeg hadden angespijkerd. De gasten bleven tot half vier, zeventien ledige fleschen als veldteekenen achterlatend.

13.4.1853: Smiddags in de bank van lening de verstane panden verkocht. 't Was koud. De opbrengst was f 51,70. Savons aan een dichtstukje bezig geweest voor morgen het trouwen van Antje.

14.4.1853: Smorgens is de bruidegom met zijn vader en moeder gekomen. Om 12 ure zijn Antje en de Lint getrouwd. Smiddags een keurige tafel. Op het dessert las ik mijn ter dezer gelegenheid gemaakt dichtstukje, dat met genoegen en aandoening werd gehoord. Savons om 7 ure zijn de jonggehuwden met den oude de Lint en zijn vrouw naar Zevenbergen vertrokken.

***Gehuwd Cornelis de Lind, 30 jr. koopman, geb. en won. te Zevenbergen, zoon van Leendert Cornelis de Lind, landbouwer en Lijntje Bax, beiden wonende te Zevenbergen en Antonetta Willemijna van Wijngaarden, 31 jr, zonder beroep, geb. en won. te Willemstad, meerderjarige dochter van notaris Jan van Wijngaarden en Antje Boeren.

9.6.1853: Vandaag paardenmarkt. Lief weer. Om 9½ uur kwamen Antje en Gerrit de Lint. Na den eten weer wat gewandeld met de Lint en vader en na het inschepen der paarden wezen kijken. Er waren 190 paarden op de markt geweest.

17.6.1853: Aan de kazerne werd druk geschoten met zwermen. Ik kocht met Wm. Maris ook een zwermopot voor 75 ct en staken die op de Voorstraat af, hetgeen ons nog een ruit kostte.

6.8.1853: Smiddags is er inkwartiering gekomen. Zij zijn ingekwartierd van A 103 tot en met A 114 (v. Prooyen).

22.9.1853: Vandaag 93 man inkwartiering, waarvan Schutz de laatste man heeft gehad.

22.11.1853: Gisteravond te 8 ure, terwijl ik op 't secretarie was, hoorde ik een geweeschot. Naar buiten gaande, zag ik zoo'n geloop, dat ik eens ging. De schildwacht aan de kaaipoort had zich doodgeschoten en lag met verbrijzeld hoofd neer.

***Aangifte van het overlijden van Tjibbe Baukes Stel, 24 jaren, fuselier bij de 4e Compagnie Infanterie, geboren te Achtkarspelen.

14.12.1853: Om 10 ure verpachting van den haardasch. te 11 ure kwam de heer Wiggers de nieuw beroepen geneesheer op het raadhuis. Om 12 ure met den Burgemeester naar A. Otsen gegaan, alwaar het lijk werd gebracht van A. de Rooy die op het ijs was verdrongen en tot 1 uur gebleven. Alle pogingen door dr. Resler en Visser gedaan waren vruchteloos om hem in het leven terug te roepen. Savons verpachtingsacte bij A. Schippers laten teekenen en daar een glas pons genomen. Verder van 7 uur af thuis geweest. Het woei zeer hard.

***De raad benoemde 6 december 1853 Hendrik Wiggers, operateur, genees- heel- en verloskundige te Hilversum tot stadsgeneesheer. Wiggers heeft de benoeming echter niet aanvaard.

***Aangifte gedaan van het overlijden van Adriaan de Rooy, arbeider van beroep, geboren te Fijnaart, 31 jaar, wonende te Willemstad, ongehuwd, zoon van Pieter de Rooy en Maria Saarloos, beiden overleden. Dr. Resler was geneesheer te Willemstad. Visser kan zijn: Corneille Herman Dirk Visscher, officier van gezondheid 2e klasse te Willemstad in garnizoen of Carel Freerke Visser, gemeente-veldwachter.

5.1.1854: De sneeuw lag zeer hoog op straat, doch de wind is vandaag veel bedaard. Van Beekum kreeg heden een brief dat zijn vader hem met Hein aanstaande Zaterdag te Breda zou afhalen met de arreslede.

***Van Beekum is: Cornelis Johannes van Beekum, geb. 1831 te Noordeloos als zoon van de genees- heel- en verloskundige Pieter van Beekum. Cornelis van Beekum huwde 8 oktober 1857 met Aartje van Wijngaarden; hij vestigde zich als medicus te Noordeloos.

25.1.1854: Voor de middag bij Vrins een bommetje gebruikt. De meisjes hielden savons bij ons visite. Te 8 uur ging ik wat mee spelen bij de deerntjes en bragt haar te 10 uur thuis. Een brief aan de Lint geschreven over de zaak Braber, die tegelijk met een trommeltje oliekoeken werd verzonden.

***Francois Vrins was kantoorbediende en zaakwaarnemer te Willemstad; hij was 29 juni 1848 te Willemstad getrouwd met Maria van Wijngaarden, geb. 3 febr. 1813, een nicht van mr. Johannes van Wijngaarden.

11.5.1854: Lief weer smorgens. vandaag een hele drukte met de inkwartiering.

19.5.1854: Vandaag kreeg de Burgr. zijn eervol ontslag op verzoek (J.C. Punt).

20.5.1854: Smorgens om elf ure vergadering van den raad, alwaar de Burgemeester het voorzitterschap aan A.A. Schippers opdroeg. De raad bepaalde om bij request aan den Koning voor dien heer het Burgemeesterschap te verzoeken. Smiddags dat request opgemaakt en door wethouder N. Dane laten tekenen en toen op de post gedaan.

7.6.1854: Te 9 ure gingen wij eveneens naar de Sociëteit waar muziek was voor een bal. Doch er kwamen geen dames. Wij bleven tot ruim 10 ure onder een glas wijn zitten praten. Ge officieren waren er ook.

9.6.1854: Goed weer. Paardemarkt over de 300 paarden. tWas druk met volk. Misschien wel omdat het tevens kermis is. Savons in de wafelkraam geweest en daarna tot 12 ure in de Soc. eens flink gedronken, alwaar het zeer druk was en druk door boerinetjes en dametjes werd gedanst. De officieren waren er ook.

20.6.1854: Loting voor de schutterij.

30.6.1854: Vandaag een brief van Hein dat hij morgen zou promoveren. Hem geantwoord en splint gezonden. De Lint kwam te 12 ure en bleef mee kalfskop eten. Geheel den dag geregend. Savons nog even gewandeld maar gauw terug.

***'Splint gezonden' is geld gezonden.

5.7.1854: Smorgens opening der stembiljetten,. Knook en P. Maris hadden de meeste stemmen, zoodat tussen die twee een herstemming moet plaats hebben. Om 7 uur ben ik naar Boschlust gewandeld om P. Timmers te spreken. Hij was niet thuis. Ik bleef op hem wachten en onder het terugwandelen begon het hard te regenen. Te half tien was ik thuis.

12.7.1854: Smorgens om 4 ure opgestaan en te half zes met de Middelburgsche stoomboot mee naar Rotterdam gevaren. Aldaar rondgewandeld en naar de jagtclub wezen zien, toen het mastklimmen. Om elf ure naar Hillegersberg gewandeld, waar ik te 12¼ was. Bij Wannée gegeten en te 5 uur smiddags met hem weer naar Rotterdam gewandeld door de oude en nieuwe Plantagie. Op Zomerlust een kruik bier gedronken. Toen met een bootje naar de stad ons laten roeijen en rondgewandeld. In het Haagsche bierhuis een kruik bier gedronken na eerst even bij Roels te zijn geweest. Toen naar het Nieuwe Werk, waar het venetiaansch feest 't best te zien was. 'tWas keurig. Vooral de illuminatie van het schip van Hoboken en 't Bengaalsch vuur. Ook mooie vuurpijlen. Tot 11½ uur daar gebleven, toen naar Hillegersberg gewandeld alwaar nog een boterham met een eijtje gebruikt.

26.7.1854: Smiddags te half vier vergadering van den raad, waarbij de Burgr. werd geïnstalleerd en de geloofsbriefen van P.P. Maris onderzocht en toen tot wethouder benoemd W.J. van IJzerloo. Savons was het een heele levendigheid op de Voorstraat door het muziek van het Garnizoen.

15.8.1854: Vandaag inkwartiering tot en met P. Koomans – een hele drukte. van 5 tot 6 op 't secretarie geweest om af te rekenen.

19.8.1854: Om 3 ure gingen vader, Hein en ik naar buiten kijken om de meisjes van de stoomboot af te halen. Ik voer mee tot aan de boot. Beatrix riep reeds van verre Bonjour Philip en had dus de philippine gewonnen. Het afstijgen van de boot ging nogal moeilijk door de golfslag. Savons met Beatrix en Barbara en een paar zusters de stad rondgewandeld. (Voor de middag dronk v.d. Hil bij ons koffij).

20.8.1854: Smiddags lief weer en met de meisjes gewandeld. Van 2 tot 4 is de Minister van Oorlog in de stad geweest.

***Minister van Oorlog was toen H.F.C. baron Forstner van Dambenoy.

29.8.1854: (naar Antwerpen). Snachts om een ure alle reizigers uit de veeren en na ontbeten te hebben kwam te twee uur het grootste rijtuig voor, waarin wij aldus plaats namen: ik tussen Bet en Na Knook, Hein tusschen Wilbrand en Barbara. In een chais achter ons volgde Aartje met C. van Beekum. tWas lief weer.. Te 5 uur waren wij te Roosendaal, alwaar naar het station gegaan en elf kaartjes genomen. Er waren onderscheidene Fijnaartse boerinetjes die met hunne vrijers ook naar Antwerpen gingen. Wij namen plaats in de 3e klasse en waren te 7 uur in Antwerpen. Wij namen terstond een gids voor 1 gulden die ons eerst de Jacobikerk liet zien, daarop de L. Vrouwekerk en toen de St. Pauluskerk waar de Calvarieberg door ons werd gezien. In al die kerken was dienst, zoodat wij er niet goed door mogten wandelen. Daarop de beurs, geheel met glas bedekt, bezocht en gewandeld langs de bassins van de Schelde en daar in een estaminet Leuens gedronken. Toen gewandeld naar de Citadel en van buiten beschouwd, toen langs de Esplanade waar geëxerceerd werd en wij hoornmuziek hoorden. Toen de stad weer binnen en in een nieuw gebouwde kerk een mooie schilderij gezien van de koperen slang. Daarop in eenige winkels geweest en ik een notitieboekje gekocht voor 8 francs. Daarop in een banketwinkel taartjes gegeten en daarna twee open rijtuigen gehuurd voor 2 franken in 't uur en daarmee gereden buiten de stad, eerst tot aan de poort van 't Citadel en toen heel de stad rond langs fraaije buitenplaatsen. Wij lieten ons aan de Jardin Zoölogique afzetten, waar wij te half twee waren. Ik nam daar elf kaartjes. De meisjes waren allen zeer moede. Wij verfrischten ons in de zaal met frambozen- en aalbessensap. Namen daarop elk een biefstuk. Pietje was zeer met hoofdpijn aangehaald. Ook Beatrix had eenige rust nodig. Daarop in de dierentuin rondgewandeld en daarin vertoefd tot half zes. Te zes uur weggespoord. tWas heel den dag zeer warm geweest. Te 7 uur waren wij weer te Roosendaal. Het gezelschap wandelde daar nog wat rond en tegen 8 uur reden wij heen. Te Oudenbosch nog een glaasje bier gebruikt en te elf ure waren wij weer thuis.

22.1.1855: Vandaag een brief van Hein dat hij tot Stadsdoctor was benoemd te Breda. Op de lijst voor de armen geteekend voor drie gulden.

29.1.1855: Om 6 ure savons met Aartje en Pietje naar de Sociëteit gegaan waar de militairen muziek en zangstukken zouden uitvoeren. De zaal was stikvol. Om half zeven begon het. Keurig was ook door vlaggen en tropheeën de zaal gedecoreerd. Bij het einde der 1e afdeeling reciteerde kapt. Alting een dichtstuk over de armoede. En bij het einde der 2e afd. reciteerde een onderofficier "de boetelinge" , waarna hij de vergadering voor haar belangstelling bedankte.

25.4.1855: Vandaag de eerste elft gegeten.

22.11.1855: Heden mijn getuigschrift voor 't notarisambt over de post gekregen.

20.12.1855: Weer hard gevoren. Voor de middag bij kapitein de Jongh op een armenlijst geteekend voor 50 ct. Smiddags aan een arme schipper die door het ijs was gevallen 25 ct. gegeven om zich wat te warmen.

13.1.1856: Voordenmiddag werd er gepreekt door ds. van den Bosch. Ik aldaar te kerk geweest. Om 12 uur bragt de post een brief dat Daniël nog zeer achteruitging, maar bij het afzenden van dien brief weer wat rustte. Ds. van den Broek kwam dien middag ook nog even vernemen. Te half smiddags bragt de Buitensluische veerman ons een briefje van Niemantsverdriet waarin een open lettertje van vader was, dat Daniël dien morgen te 9 ure in den leeftijd van 42 en 10 maanden was overleden. Vreeselijke slag! Hoewel gedacht, toch nog verpletterend. Gisteren hadden we nog een briefje naar zuster Betje gezonden die heden jarig is. Die verjaardag zal haar wel onvergetelijk blijven. Dien midag kwamen onderscheidene menschen ons vertroosten. J.C. Punt, P. Timmers, A.A. Schipper, dr. Bakker, van Iserlo etc. Ik had juist enkele brieven

geschreven en opende die brieven nog even om de treurige mare mede te delen. Ook aan ds. van Dijk geschreven om zuster Antje de tijding te doen.

***Dominee Daniël van Wijngaarden was de oudste broer van mr. Johannes.

15.4.1856: Snachts had het zeer hard gewaaid, ook den geheelen dag bleef het stormen. Te 4 ure kwam de Zierikzeesche boot, waar Matje op was met hare kinderen. Met levensgevaar kwamen zij van de stoomboot af. Wel aan de Lantaarndijk, waren zij weggedreven en moesten langs den dam af. Wij waren blijde toen wij thuis waren.

1.8.1856: Toen ik thuis kwam vond ik ze thuis dodelijk ongesteld, daar moeder (71) plotseling ongesteld was geworden. Een tinteling in den arm had zich het eerst doen voelen en daarop belemmering in de spraak. Ik ging dr. Ruissenaars roepen die een voetbad met mortand en zout voorschreef en pap in den hals lag.

13.12.1856: Om 9 ure aanbesteding van de geneesmiddelen der armen en om 10 ure van de haardasch en het havengeld. Om elf ure werden de geneesheren in de vergadering verzocht en daarna smiddags te 3 ure opnieuw besteed.

22.1.1857: Om 7 ure met Antje en Pietje naar de onthulling gegaan van het vaandel der harmonie, waarna er in de Sociëteit eenige muziekstukken werden uitgevoerd. Wij bleven er tot na 12 ure. tWas zeer koud en winderig weer.

15.1.1856: Vandaag brief van Hein en van de Lint. Ook een uitgebreide brief van vader, die ons ter begrafenis uitnodigde, of anders van mij een procuratie verzocht om de familieraad bij te wonen. Dien dag daarover aan Hein en aan de Lint daarover geschreven en ook een brief aan vader op de post gedaan om te voorzien als ik soms niet komen kon. Voormiddag een bezoek van kapitein de Waal gehad.

25.1.1857: Te half 8 nadat moeder wat had zitten lezen, ging zij naar bed. Boven gekomen en bijna uitgekled, kreeg zij een toeval, dat mij terstond naar dr. Ruissenaars deed lopen die terstond meeding en moeders toestand zeer bezwarend verklaarde. Zij was door een zenuwberoerte getroffen en geheel sprakeloos. Wij waren ontzet en konden het ternauwernood gelooven. Wij bleven snachts aan hare sponde waken – O! vreeselijke gedachte! Eene zoo liefhebbende moeder in gevaar van te verliezen! Tot laat in de nacht is de doctor met haar bezig geweest, doch zonder gunstig gevolg.

29.1.1857: Reeds vroeg zat ik weer bij het krankbed mijner lieve moeder, die al meer en meer afnam, totdat circa half een aan de braafste en teederste moeder aan onze liefde armen door den dood werd weggerukt.

Savons werden er veele condoleantie visites gemaakt. Treurige plegtigheden, welligt nuttig om eenige afleiding te geven.

31.1.1857: Tot vervelens werden wij met briefjes bestormd met verzoek om een draagplaats. Aan weinige kon worden voldaan, daar wij de keuze reeds bepaald hadden. (12 dragers – red.)

11.2.1857: Savons om 7 uur naar de Sociëteit gegaan om de grutterij en het huisje van de Groot te verkoopen. De grutterij werd opgehouden voor f 4000,-, doch het huisje verkocht voor 507.

19.2.1857: Vandaag was het eene drukte in de stad. Bij gelegenheid van konings verjaardag aan de harmonie het vaandel uitgereikt., waarop men met muziek door de stad trok. Na 7 uur nog even naar het stadhuis geweest, waar ik het vuurwerk zag afsteken.

21.2.1857: Smiddags een verordening gedrukt op de autographische pers van J.A. Schippers die zeer goed is uitgevallen.

8.4.1857: Vandaag een certificaat van goed gedrag voor mij zelven uitgemaakt en een geboorte extract om te dienen bij een request voor notaris te Hazerswoude.

7.6.1857: Zondag: De post komt tegenwoordig veel vroeger aan. Om 7 uur had ik reeds antwoord van den heer v. Geetmeijer te Rotterdam. (Had zaterdags een brief aan hem geschreven – red.)

20.6.1857: Smorgens even Huib. Punt gesproken over de vraag of hij voetangels en klemmen mogt leggen. Smiddags kalfskop gegeten.

30.6.1857: Te 8 ure naar Rotterdam gewandeld (vanuit Hillegersberg – red.). Lief weer maar heet. Eerst bij E. v. Geetmeijer geweest en toen naar Spoor die juist weg was, weshalve ik een kaart nam voor de dierentuin ad 25 ct en aldaar onder het genot van een kop waterchocolade tot 11 uur bleef. Kwartier voor twaalf naar 's Hage gestoomd en terstond naar de audiëntie gegaan die reeds begonnen was. Ik was de laatste. Daarna geluisterd naar de debatten in de 2e Kamer. Te 3 ure ging ik heen weer naar de spoor om naar Rotterdam te komen. Aldaar in een omnibus gaan zitten om mij bij den dentist van Gelderen aan de Westwagenstraat te laten brengen. Aldaar gesproken over het inzetten van een nieuwe tand, die hij gereed zou maken.

1.7.1857: ...naar van Gelderen gegaan, welke mij een tand inzette voor f 7,--.

6.7.1857: Smiddags onder het eten viel de nieuwe tand uit en schreef ik onmiddellijk daarover aan v. Gelderen. Smiddags met vader en van de Hoog in de tent een glas bier gebruikt om te kijken naar 't aanleggen van de Telegraaf, waarmede negen koeijen mee moesten. Het ging vrij goed.

***De Telegraaf was een raderstoomboot van de stoombootrederij Fop Smit & Co op de dienst Rotterdam – Antwerpen.

17.9.1857: Van half acht tot 10 ure in de Sociëteit geweest bij de repetitie der harmonie, die des avonds de taptoe blies, omdat de hoornblazers van 't garnizoen ziek zijn.

8.10.1857: Te half een werd het huwelijk tusschen C.J. van Beekum en Aartje voltrokken. Vrina en zijn vrouw dineerden bij ons. Te half 2 gingen wij aan tafel.. Eerst soep, toen runderrib met gestoofde andijvie, daarop kalfsborst met schorseneeren, toen runderhaas met roode kool, vervolgens peertjes, taart, rijst met bessensap, meloen, gember, morellen etc. etc. Er werd een stevig glas wijn gedronken. Onder het dessert te 4¼ gingen de jonggehuwden heen. Zij lieten zich met de vigilant met 1 paard naar Zevenbergen brengen om daar op de spoor te gaan.

17.10.1857: Met de post franco gekregen mijne aanstelling als plaatsvervangend kantonrechter in plaats van A. v.d. Hoog.

26.10.1857: Gisteren is een schip van J. Broere op het Hollandsch Diep aangezeild en gezonken, doch vandaag in de haven opgebracht.

12.11.1857: Vandaag kwamen er 25 man dragonders inkwartiering en 27 paarden.

11.1.1858: Smorgens op de armenlijst geteekend voor f 2,50. Een request om subst.officier te Tiel te worden vandaag verzonden.

9.2.1858: Te Zevenbergen aan het kind van Antje (Aartje) dat heden jarig is, de versjes van v. Alphen gegeven die ik voor 1,25 gekocht had bij Broere.

17.2.1858: Ik was te begraven verzocht bij den Burgemeester. Om elf uur ging ik er heen. Het was een heele statie. nadat de plegtigheid was afgelopen nog tot twaalf ure daar aan het sterfhuis gebleven.

8.4.1858: Voordemiddag werd mij berigt dat er in de Staatscourant stond dat ik bij besluit van 5 april tot Burgemeester was benoemd.